

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejeman za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljenje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Za ožnanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 12 h, če se ožnanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, ožnanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnništvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Koroške zadeve.

III.

»Slovenec« je v soboto glede družbe sv. Mohorja pisal tudi naslednje:

»Naj se ne slepi z velikim številom udov, ki je v marsikaterem kraju že pregnano, prisiljeno, torej ni dokaz krepkega slovenskega življa. Davno nitoliko bralcev ko udov. S človekom noter v tiskarno, ki gori za blagor vernega ljudstva. Spravi miljudmi na pravo mesto.«

Pregnano in prisiljeno je število udov res v marsikaterem kraju. Ljudje plačajo svoj goldinar, ker jih župnik nagovarja, sicer pa denejo knjige na polico in jih nikdar ne čitajo. A kaj dokazuje to? Deloma da ljudje sploh nimajo veselja do čitanja in izobraženja, da so indolentni in nevedni, deloma pa, da jim knjige ne ugajajo. Že večkrat smo, četudi v najrahljši obliki, opozarjali, da knjige niso vedno srečne. Same pobožnosti se tudi najpobožnejši človek naveliča, a Mohorjeve knjige se kar cede pobožnosti. Razen v knjigah nabožne vsebine, se goji tercialstvo tudi v kolektarju — ki ima za vsakega obiskurnega škofa vedno dovolj prostora na razpolaganje, za Prešerna pa ga je imel le pol drugo stran — in celo v povestih. Samo poučne knjige so brez te primesi. To je vendar preveč! Družba naj da narodu na pr. kako jedrnat, zanimivo pisano zgodovinsko povest z ličnimi ilustracijami, in videlo se bo, kako bodo ljudje segli po njej. Ta usiljiva pobožnost, ki se sedaj preceja po družbinah knjigah, pa postane zopna vsakemu zdravemu človeku in se ni nič čuditi, če vržejo Mohorjeve knjige v kot tudi taki ljudje, ki bi sicer radi čitali.

Dokazali smo pač že dostikrat, da nam je družba sv. Mohorja pri srcu in da ji želimo najboljšega uspeha. Še v sanjah nam ne prihaja na misel zahtevati, naj bi družbine publikacije služile socialnim in političnim strujam, ki jih klerikalizem pobija, a če naj ohrani Mohorjeva družba svoj pomen, če naj ostane za slovenski na-

rod res kulturnega pomena, potem naj svoje delovanje bolje uravna in naj narodovo denarje bolje porablja, ko doslej, ko ga je večinoma porabila za same molitvenike in podobne publikacije, ki jih skoro noben človek ne bere.

V citiranem »Slovenčevem« odstavku se tudi zahteva, da mora priti v Mohorjevo tiskarno človek, »ki gori za blagor vernega ljudstva«. To meri na ravnatelja »Mohorjeve družbe«, jako zaslužnega g. Simona Janežiča in na vodjo Mohorjeve tiskarne, gosp. V. Legata. Podgorcu sta oba na poti, posebno pa še g. S. Janežič, ki je vedno vestno in varčno gospodaril z družbenim imetjem in se ne bo dal pridobiti za Podgorčev načrt, da bi se denar družbe sv. Mohorja porabil za politično agitacijo ali celo za gospodarsko zadrugo v Sinčivasi, za ta spomenik Podgorčevega šušmarstva. Podgorc pač misli, da se mu posreči tudi ta naklep, mi pa upamo, da se vara, in da bodo znali obvarovati Mohorjevo družbo pred Podgorčevimi naklepi, saj je končni smoter Podgorčevih prizadevanj ta, da se ne le narodna stranka, nego tudi vse narodne naprave na Koroškem postavijo v službo klerikalizma škofa Kahna.

Podgorc, in njegovi pajdaši so razbili narodno organizacijo, kakor so to želeli škof Kahn in nemški klerikalci. »Kärntner Zeitung« pa je seveda v primerno previdni obliki, da bise narodni Slovenci preveč ne ustrašili, sprožila misel, da naj se koroški Slovenci pridružijo nemški klerikalni organizaciji, češ, da je tam prostora tudi za tiste Slovence, ki so najprej katoliški in šele potem narodni. Da je to Podgorčev ideal, o tem ni dvomov, saj ga je že izrazil v tistem znanem članku v »Slovenču«, ki ga je moralo javno zavrniti celo »Katoliško pol. društvo« za Slovence na Koroškem. Vodstvo Slovencev naj dobe nemški klerikalci v roke — družba sv. Mohorja pa naj da temu vod-

stvu svoj denar na razpolago — to žele Podgorc in njegovi pajdaši ter celovski škof, kateremu potem ne bo več treba plačevati deficita tiskarne sv. Jožefa.

Ne domišljamo si, da bodo naši članki rodili kaj posebnega sadu. Sodeč po mozh, ki vodijo danes družbo sv. Mohorja, sicer mislimo, da se za sedaj za družbo ni bati, ali da bodeta končno triumfirala škof Kahn in njegov Podgorc, tega se skoro bojimo. Podgorc je v sobotnem »Slovenču« apeliral samo še na mlajšo duhovščino, ker starejša je še narodna, a posvetno razumništvo je že popolnoma potisnil v kot ter niti na zaupni shod ni bilo vabljeno. Nekdanja narodna organizacija je razdrta in se skoro več ne obnovi. V kratkem bodo Slovenci popolnoma pod komando nemških klerikalcev, saj se ti bahajo v svojem listu, da so že pri letošnjih volitvah dajali Slovincem jako veliko pojasnil.

Izgubljeno sicer še ni vse, ali manjka energičnih, neodvisnih mozh, ki bi mogli Slovence organizirati na narodni podlagi. Duhovniki tega ne store, ker mej mlajšimi duhovniki sploh ni več narodnih mozh, ki gore isti le za klerikalizem in silijo na združenje z nemško organizacijo, kar pomeni za Slovence narodno smrt. Če ne pridejo na površje novi mozhje, narodni mozhje, je vse izgubljeno in to po krivdi duhovnikov, ki so se prav na Koroškem izkazali kot grobokopi Slovenstva.

V Ljubljani, 21. novembra.

Državni zbor.

Pred včerajšnjo sejo so naučni minister Hartel, finančni minister Böhm in poljedelski minister Giovanelli odgovorili na celo vrsto interpelacij. Sploh je zadnje dneve opazovati nenavadno delavnost in vljudnost ministrov. Na dnevnem redu je bil potem zakonski načrt o terminski žitni kupčiji na borzi. In sicer se je sprivil ta načrt, kakršnega je odobrila gospodarska zbornica, potem nujnega predloga v razpravo. Poročal je v imenu gospodarskega odseka poslanec dr. Ploj. Posl. Iro je očital poljedelskemu ministru, da deluje za velekapitalistične špekulacije,

da vodi ministra sekcijski načelnik Beck na vrvi. Poljedelsko ministrstvo da se ni nikdar potegovalo za kmete ter bi se moralo imenovati pravzaprav borzno ministrstvo. Ko je nato dobil minister Giovanelli besedo, so upili Vsenemci: »Sedaj nas bo zopet nalagal, potem gre v gospodsko zbornico in laže zopet drugače! Nove davke in nove rekrute, pa nič za ljudstvo! Civilno listo zvišati in ljudstvo izsesati!« Govorila sta k predmetu še Fiedler in Steiner, na kar sta se izvolila glavna govornika, poslanec Peschka contra, posl. Heinrich pa pro. Končno sta še govorila poročevalec Ploj in sekcijski načelnik Beck. Ker je bila za zvečer sklicana seja ustavnega odseka, se je seja že pred 5. zaključila ter se nadaljuje danes.

Parlamentarni položaj.

Značilen je sklep nove »Slovanske zveze«, da ne naznani svojega stališča k dnevnemu redu z ozirom na skoraj gotovo odgoditev zbornice. Tedaj jugoslovanski poslanci so med vsemi parlamentarnimi strankami najbolj ravnodušni. Njih ne gane nič iz flegmatičnega ravnotežja: saj mora itak biti kmalu vsega konec. Takega kluba pač mora biti vlada vesela. Parlamentarna kriza je res dospela na vrhunec. Stopnjevat se več ne more. Vkljub temu se pridno pogaja vlada s strankami o jezikovnem vprašanju. Toda brez parlamentarne večine ni misliti na uspeh. Kaj pomaga, pridobivati posamezne stranke, ko pa nasprotna stranka lahko njene zahteve vsak trenotek z obstrukcijo ubije. Tudi vsakojako izvenparlamentarno ministrstvo bi ne bilo na boljem. Včeraj se je vršilo posvetovanje vseh nemških državnih poslancev iz Češke in Moravske, najsi pripadajo kateremu že klubu. Izrekli so se pripravljanim, da ponudijo roko k spravi. V ta namen se je volil odsek, v katerega je vsaka nemška stranka poslala po dva člana.

Minister Széll o narodnostnem vprašanju.

V predvčerajšnji seji ogrskega drž. zbora je govoril ministrski predsednik pl. Széll o stališču vlade napram narodnost-

LISTEK.

Na rusko-avstrijski meji.

Potopisna črtica. Spisal G. S—c.

V kupeju sem našel starejšega moža s hčerjo in neko Francozinjo. Prva dva sta začela z menoj razgovor. Starec mi je rekel, da je žid, ne priznajoč »Talmuda«. Vozil se je na Dunaj. Obžalovala sta, da ne znata mnogo nemškega. Z velikim navdušenjem je govoril o Varšavi, katero je smelo primerjal s Prago. Ker mu nisem pritrdil, — poskusil je primerjati obe mesti rekoč: »V Pragi je mnogo židov, v Varšavi tudi« itd. Bil je silno skop: še vode ni privoščil svoji hčeri. V Pod. Boločisk smo prispeli zjutraj ob 10. uri. Že prej nam je odvezal žandarm »pasporte« za kontrolo.

Odposlavlši dopisnico, v kateri sem naznanil domu prihod čez tri dni, sedel sem na vlak. Častnik z dvema žandarjema so vračali potne listine. Ko sem povedal svoje ime, me je častnik vljudno povabil, naj zapustim vlak. Policija baje ni pritrdila, da bi smel brez zapreke čez

mejo. V takem položaju sta bila razun mene še neki Italijan iz Tiflisa, turški podanik, in neki Čeh, ključar iz Prage, ki se je vračal iz Odese domov in kojemu se je posebno mudilo, kjer se baje moral nujno oženiti. Brzjavnno sem moral vprašati »policejmojstra« v Tiflisu za dovoljenje, da bi smel zapustiti Rusijo. Tam namreč sem se bil prijavil zadnjikrat. Pozneje se nisem nikjer mudil čez 24 ur, torej tudi nisem imel dolžnosti prijaviti se. Sicer pa to preskrbi po vsi Rusiji hotelier, ki zahteva takoj pri prihodu pasport, da ga predloži policiji.

Na ta odgovor sem moral čakati tri dni.

Brzjavnno uradnik katerega sem nadlegoval iz začetka skoraj vsako uro, izgovarjal je počasnost s preobloženostjo uradov, ker je bila na Kitajskem vojna. Avstrijska meja pa je bila oddaljena le četr t ure!

Sobo sem dobil pri nekem židu. Udobnosti ni bilo nikakršne, zato pa dovolj nesnage. Muh je bilo kar črno po sobi. Po dnevi je bilo spati skoro nemo goče. Žid je govoril s svojo rodbino nemško narečje, ki ni bilo posebno blagozve-

neče. Hotel sem zvedeti nekaj o položaju židov na Ruskem. Smatrajoč mene Avstrijca za sovraga vsega ruskega, pripovedoval je, da »hotela« (!?) ni njegova lastnina, ker žid na granici sploh ne more pridobivati lastnine, prvič zato, ker dovoljuje ruska pogranišna uprava samo Rusom pridobitev lastnine in drugič, ker jih »selskoe občestvo« noče sprejemati. Fuut mesa po židovskem religioznem običaju v prisotnosti rabina zaklane živine je za 3 kopejke dražje obdačen kakor navadno.

Vleklo me je pogledat čez mejo. Sedla sva z Italijanom na telego, ki naju je pritrlesla v židovsko umazano vasico na granici. Tam stoji na vsake pol vrste vojak, ki opazuje gibanje na obeh bregovih. Beg se bi ne posrečil. Pokazali so nam leseno podrtijo, sinagogo, ki je bila znotraj vsa oblepljena z barvanim papirjem. Tudi sveč je bilo polno. Židje so bili navidezno ponosni na svojo sinagogo, ki je stara baje že nad 100 let. Iz blizu stoječe šole došel nam je na ušesa strašen vik in krik. Kakih 50 židovskih otrok je čitalo; meni se je dozdevalo, da je vsak kričal, kolikor so mu pljuča dopuščala. Ogledala sva si še katoliško cerkev izven

vasi. Vrnivši se, našla sva pri telegi dva žandarja, ki sta zahtevala od nas pasporta. Na mojo opombo, da hrani moj pasport častnik na postaji, moril me je s celo vrsto vprašanj. Končno zadržala sva v Pod. Voločisk. Na meji je bila precej velika garnizija. Omenim, da je v dneh mojega nezadovoljnega prebivanja v Pod. Voločisku igrala izvrstno gledališčno družba iz Moskve. V tej vasici je očitno igrala samo zaradi častnikov in njih rodbin, živčih v garniziji. Tudi ni manjkalo godbe, ki je imela svoje vaje v konjskem hlevu. Naslednjega dne pustil me je častnik čez mejo. Iz opazke starega žandarja podčastnika izprevidel sem, da so strožje postopali z menoj tudi zaradi tega, ker je bilo v mojem pasportu zapisano, da sem avstrijski kadet. Omenim, da je tudi revizija prtljage na ruski strani dosti strožja kakor na avstrijski. Posebno natančno se pregledujejo knjige in muzikalijske. Častnik, ki je bil v svojem vedenju kavalir, izročil mi je potni list, akoravno baje od policejmeistra iz Tiflisa še vedno ni bilo odgovora.

Čez deset minut bil sem na Avstrijskem.

nemu vprašanju sledeče: »V svoj program sem sprejel politiko enotne narodne države, in na moj nasvet je prestolni govor izjavil, da v delovanju za dogradbo ogrske narodne države ne sme nastopiti odmor in da se delo ne sme motiti. Narodnostni oddelek v ministrskem predstvi se je res opustil, toda ni se združil s tiskovnim oddelkom, temu s policijskim oddelkom v notranjem ministristvu, čegar naloga je sploh kontrola državne nevarnih agitacij. Trditev, da nimam nobenega slovaškega prevajalca, ni resnična, imam celo dva. Ako poslanec Komjaty trdi, da sem neobčutljiv zoper vsenemško gonjo v Južni Ogrski, vidim brambo zoper to trditev v onih v napadih, katere srečujem v vseh nemških časopisih. Navedel bi lahko brezštevne slučaje, ki dokazujejo, da zasledujem to gibanje s paznim očesom ter ga smatram za zelo nevarno, toda če me nemški listi dolže, da vplivam na sodišča, je to popolnoma neresnično. Moje odredbe so zgolj administrativnega značaja, ki jih moram dati kot minister notranjih zadev. To, kar je rekel minister o državni kontroli nad agitacijami, nasprotuje sicer narodnostnemu zakonu, pa ko bi vsaj ostalo pri pravični kontroli! Toda državi nevarno se smatra vsako gibanje, ki ne stremi za mažarsko enoto v državi, t. j. ki ne priznava mažarsčine za edino zveličalni jezik na Ogrskem.

Najnovejšje politične vesti.

Cesarjevo zdravje še vedno ni povoljno ter ne zapuša sobe. Revmatizmu se je pridružil drevesni katar. — Dveletna vojaška služba se uvede na Francoskem že leta 1904. — Pri deželnozborskih volitvah na Predarelskem je zmagoval v kmetijskih občinah vseh 14 krščansko-socialnih kandidatov. — General Botha je v Londonu nevarno zbolel. — Vprašanje o nemškem ministru-deželanu se zopet v krogih nemške levice resno pretresa. — Novo srbsko ministrstvo je takole sestavljeno: predsedništvo: general Zinza-Marković (nevtral), zunanje zadeve: podpolkovnik B. Antonić (nevtral), vojno: M. Pavlović (nevtral), notranje zadeve: V. Todorović (zmerni radikalec), finance: belgrajski župan M. Marinković (zmerni radikalec), stavbe: B. Denić (liberalen), kmetijstvo: L. Novaković (zmerni radikalec), nauk: L. Lazarević (zmerni radikalec). — Zvišanje učiteljskih plač na Češkem je deželni zbor sklenil že v svojem zadnjem zasedanju, a vlada se obotavlja predložiti ta zakon v potrditev, ker hoče iz Čehov poprej kaj izsiliti. — Cerkveni poglavarji pri sultanu. Sultan je sprejel vse cerkvene poglavarje ter se posebno zahvalil bolgarskemu eksarhu za okrožnico, ki jo je poslal ta vsem cerkvenim občinam ter miril macedonsko gibanje. — Socialni demokrati so zmagali pri občinskih volitvah v Lipskem z veliko večino.

Dopisi.

Iz Šiške. Martinov večer posetilo je poleg čitalničarjev tudi lepo število »Sokolov« in drugih društvenih prijateljev. Vpliv telovadbenega društva se je očito pokazal. Navzočnost prirastlega narodnega moštva tolažila je ene, ki so pogrešali mnogih takih društvnikov, kateri so sicer društvene veselice uvaževali in obiskovali. — Če se je zbor pevec tudi malo skrčil, prirastli so pa drugi delavci, moči, s katerimi je mogoče dostojne zabave prirediti. 24. Martinov večer je vreden drug 23 svojim bratom. To gotovo rad podpiše, kdor se je nedeljske zabave vdeležil, če tudi ne do onega konca, pri katerem pričenja drugi beli dan.

Spored se sicer ni izvel v tiskanem redu, a vendar v celoti dobro, deloma izvrstno in skrbni odbor iznenadil je navzoče celo z igro. Resni del sporeda bila je predstava »Oresta«. G. B. nastopil je v zgodovinskem kostumu ter deklamoval J. Stritarjev umotvor v duhu besedila z izrednim vspehom. G. B., ki se je pozneje še enkrat odlikoval kot solo-pevec F. S. Vilharjevega »Mornarja«, je žel burno pohvalo. »Od resnega do smešnega je le en korak«. Istinitost tega pregovora potrdila je 6. točka programa: »Iz mojega življenja«, v kateri se je predstavil gosp.

Brzin izredno nadarjenega komika. Že njega nastop prepodil je v hipu vsa megle resnobe, ki je morda po »Orestu« legla na duhove. Splošen smeh je pričel in je spremljeval »pripovedbe« G. B., od konca do kraja.

Splošna in res zaslužena pohvala občinstva naj bo mlademu, nadebudnemu komiku v zadoščenje in vspodbudo, da naravni svoj dar izobražuje sebi v korist in čast ter na razvedrilo smeja potrebnemu človeštvu.

Zadnja točka »ples«, ki je bila morda nekaterikom najvažnejša, pričela je sicer malo pozno, šele po 11. uri, zato pa trajala do jutra.

Da se je pri glasovirju zamoglo vršiti petje in ples, zato gre pred vsem iskrena zahvala gospej Juvandičevi, ki je blagohotno prepustila čitalnici dragoceni instrument, potem pa častitemu prijatelju Šiške G. B., za mojstrsko in nevtrudljivo sviranje.

Da se temu poročilu ne bo očitala pristranost, naj bo še omenjeno, da je G. D. v govoru o »Martinova gos v zgodovini« med drugimi zanimivostmi omenil in povdarjal dejstvo, da se je Sv. Martin na Slovenskem v Sabotici blizu Stešopronja rodil, da je tedaj po rojstvu naš rojak, kajti sedajni gospodarji teh krajev (Magjari) so pastirovali v dobi rojstva Sv. Martina še globoko v Aziji kot poldivji narod.

Iz Šmartnega pri Litiji. Naše pevsko društvo »Zvon« je priredilo pred kratkim v gostilniški dvorani g. Vakonika veselico, katera je v vsakem oziru prav dobro uspela. Na sporedu je bilo: petje in tamburanje, igra »Zagrizenec«, šaljiva pošta in ples — vse jako lepo in zabavno. Najbolj nam je pohvaliti šlaoligro »Zagrizenec«, katero so igrali domači diletantje. Igra sama nima mnogo na sebi (nedostaje ji duha in humorja) in zahvaliti ima svoj vspeh le spretni uprizoritvi gosp. učitelja Jenskota in dobrim igralcem, ki so vsi vro izvedli svoje vloge. Odlikoval se je predvsem g. Jensko, ki je pa že več umetnika ko diletanta; poleg njega sta najbolje igrala gđ. Bernikova in g. Juvan, katera imata oba zares igralski talent. Gđ. Penikova je bila ljubka in živahna v mimiki, a premalo svobodna v kretnju, gđ. Pavla pa je kakor nalašč zadela lepo, ponosno Ljudmilo... G. Žagar je še za četnik, toda počasi že pojde, da je le dobra volja tukaj! Mnogobrojnemu občinstvu iz Šmartnega in Litije je igra zelo ugajala. Šaljiva pošta in koriandoli-korzo, ki sta sledila igri in zabavala v pozno noč, sta donesla društvu pač lep dobiček. — Na celi prireditvi te prijetne in kratkočasne veselice »Zvonu« srčno čestitamo in želimo, da nas kmalu zopet povabi!

Iz Ribnice. Dne 16. t. m. priredile so velikolaska in ribniški podružnici sv. Cirila in Metoda lep koncert. Odobravit moramo to idejo, kajti občinstvu na deželi nudi se redkokdaj pravi muzikalični užitek. Pogostokrat se pa za koncert izbere res koncertni spored, a moči, ki ga izvajajo, čisto niso kos svoji nalogi. Omenjeni koncert pa ni imel samo krasnega sporeda, ampak tudi moči, ki so ga mojsterski izvedle.

Rossinijevi ouverturi, katero sta s spretnostjo in fino tehniko igrala gospa Rudescheva in g. J. Pavlič, sledila sta dva samospeva, Rubinsteinov »Pri mrtvaškem odru« ter Abtov »Žalost«. Pela ju je gospica L. Tomšičeva, katera je s svojim simpatičnim glasom, čisto intonacijo in s krasnim prednašanjem kar očarala. Istotako sta žela burno pohvalo gospica L. Treotova in g. Janko K... k s svojim dvo- oziroma samospevi. Dolgotrajno ploskanje jima je bilo pač dokaz, da je občinstvo vedelo ceniti njihju proizvajanje.

Največ efekta pa je vzbudil dvospev Janka in Maženke iz »Prodane neveste«. Gđ. Tomšičeva in g. J. K. sta morala to ponavljati. Dvočakova »Slovaška plesa« (igrala čveteroročno gospa Rudescheva in g. J. Pavlič) zahtevata od igralca, da ju razume. In tudi razumela sta. Popolnoma sta se uglobila oba igralca v misli in čustva skladatelja.

Za tako izvrsten vspeh koncerta, kot takega, gre največ časti g. J. Pavliču, ki se je vsestransko trudil, da smo imeli res muzikalični užitek. Pozabiti pa tudi ne smemo vseh drugih sodelujočih, ki so z

veliko požrtvovalnostjo pripomogli do izvršitve sporeda.

Omeniti nam je še, da je občinstvo v precejšnjem številu posetilo koncert.

Glede proste zabave za danes molčimo.

Š štajerskega. (Iz učiteljskih krogov.) V stari, za učiteljstvo zelo ne srečni eri je bil uslužbovan na enorazrednici Št. P. pri V. neki stari učitelj A. K. (Ime na razpolago.) V istem času in ravno tam je gospodaril debeli, rudečelični, pa zelo krofasti dekanus J. G. — Bil je tudi obenem katehet na tamošnji razrednici. Stari učitelj je bil dolge, pa suhe postave, bledega lica, kakor sploh vsi učitelji v tisti nesrečni dobi. Z eno besedo, bila ga je samo kost in koža.

V Podkožljem je imel majhen vinogradček z majhno razpadljivo gorico (hram). Nekega poznega jesenskega večera si sveti sivi ta starček pedagog od svojega vinograda s treskami domu mimo farovža. Takoj prileti mogočni krofasti dekanus z veliko gorjačo v roki nad starega odgojitelja mladine ter ga začne neusmiljeno po suhem njegovem hrbtu pretepavati, češ, da se ne spodobi mimo farovža s prosto lučjo svetiti, ker je to »polica jvidrig«.

Tepeni pedagog A. K. je hotel dekana pri sodnji tožiti, a ljudje so mu to odsvetovali, češ, da c. kr. sodnija ni kompetentna duhovnika obsoditi. Potem se je hotel pri škofu Slomšku pritožiti, a ljudstvo ga je zopet zavrnilo, da je ta korak zaman, ker vrana vrani nikoli oči ne skoplje. Kaj je starčku početi? Preboleti je moral bolečino in sramoto zaven lakote in stradanja. — Slomšekovci in Slomšekinje! Tako delajo rimski duhovniki z učiteljskim trpinom, kadar ga v svoje neusmiljene kremplje dobijo. Zdaj se Vam laskajo, zdaj se Vam hlinijo, zdaj se Vam prilizujejo, ker še nimajo oblasti do Vas. A gorje Vam! Bog Vam pomagaj, ako Vas v svojo pest dobijo! Vrgli Vas bodo v notranjo temo, t. j. duševno temo, kjer boste se jokali in škripali z zobmi. Zdaj je še čas, spokorite se; po smrti je kes prepozno. Ako pa ne, naj Vam pa papež iz svoje blagajne, v kateri ima 150 milijard nakupičenih, Vaše pobotnice izplača.

Obrambna sredstva proti klerikalizmu.

(Dalje.)

Sv. Tomaž se je držal načela, da je smeti zamenjavati samo stvari, katerih proizvajalni troški so jednaki, ako naj bo cena pravična, a pripustil je tudi izjemo. Prodajalec sme več, namreč tudi več z htevat in vzeti, ako je prodano blago zanj osebno več vredno, nego znašajo proizvajalni troški, zakaj če bi ne zahteval več, bi imel škodo, česar vendar nihče ne sme od njega tirjati. »Osebno več vredno« — to je bila izjema, s katero je cerkev svobodni določitvi cen odprla vrata kar na stežaj in ta svobodna določitev cene je že v naslednjem stoletju vse stransko obveljala. In kaj pomeni to, da je kaka stvar prodajalcu osebno več vredna? Če je cena kake stvari poskočila, je bila stvar za prodajalca osebno več vredna, ker je za tisto proizvajalno ceno ni mogel več dobiti. Izjema, ki jo je priznal sv. Tomaž, je bila torej taka, da je ž njo postalo prav vsako podraževanje dovoljeno.

Zlasti je ta izhod, ki ga je otvoril sv. Tomaž, zadobil veljavo pri posojevanju denarja na obresti. Prepoved, za posojeno glavnico zahtevati obresti, je sicer ostala v veljavi in je bila še poostrejša, a cerkev je tudi priznala, da ima kapitalist pravico, zahtevati odškodnino, ako dolžnik posojenega denarja ne vrne v dogovorjenem roku. Posledica tega je bila, da so kapitalisti posojali denar samo na jako kratke obroke, da so potem mogli terjati odškodnino, to je zamudne obresti. Bilo je prepovedano, tirjati obresti za čas, do katerega je bil denar posojen, a od tedaj naprej je bilo dovoljeno, tirjati poljubno visoke obresti. V tem, ko je bilo formalno prepovedano, jemati obresti, je obrestna mera v resnici znašala 60 odstotkov. Te razmere so postale tako neznosne, da je francosko ljudstvo v 14. stoletju z največjo radostjo pozdravilo sklep francoske krone, da ni več kaznivo, tirjati od posojenega denarja do gotove mere visoke obresti. Cerkev tega sicer ni pripoznala, ugovarjala pa tudi ni. Posledica je bila, da je obrestna mera silno padla. To, da je cerkev mogla jahati principe, je narode veljalo neštete milijarde.

Že iz povedanega se vidi, da, čim bolj se razvija narodno gospodarstvo, bolj

sili nasprotje med etičnimi nauki in realnim življenjem, da se poiščejo izhodi, ki naj rešijo etične nauke. Za zunanjo trgovino ti etični nauki sploh niso imeli veljave. Inozemski trgovec je bil tujec in ni bil uvrščen v domačo stanovsko hierarhijo. Kaj je bilo torej smatrati kot primerno njegovemu stanu, kako velik je bil njegovemu stanu primerni dobiček, kaj je pri njem bilo smatrati kot pravično ceno? Po veljavnih določbah stanovskega reda se to ni dalo določiti in zato se je tod najprej pojavilo prizadevanje, doseči kolikor mogoče največji dobiček in je od tod tudi izvor razpada vsega srednjeveškega socialnega reda.

Vprašati se moramo sedaj: Na kateri način pa se je izvršila emancipacija ekonomičnega mišljenja od starih nauk?

Zgodilo te je na dvojen način. Razločevati moramo namreč med emancipacijo na poganski podlagi in med emancipacijo na krščanski podlagi.

Poganska emancipacija se je začela v Italiji. Vsled križarskih vojsk se je v Italiji trgovina znamenito razvila, mesta — sedež trgovine — so mogočno procvitala, a s tem se je tudi začelo propadanje socialne organizacije po stanovih. Toda v Italiji ni bilo močne roke, ki bi bila zamogla individuve, v katere je družba razpadla, skupaj držati in jih postaviti v službo narodne organizacije. Nastala je vojna vseh proti vsem in končno so bila mesta primorana, se podvreči tiranom, ki so doma napravili red, na zunaj pa varovali mestno samostalnost. Ti tirani, dostikrat kaj sumljivi ljudje temne preteklosti, so se v tisoč nevarnostih polastili oblasti in jo morali braniti proti tisoč sovražnikom. Živeli so v neprestanem boju in se vsled tega tudi niso ustrašili nobenega sredstva. Absolutno slabo in nedopustno je bilo v njihovih očeh samo to, kar se ni več tikalo njihove osebnosti koristi; kar pa jim je moglo služiti v dosegu njihovih smotrov, to je bilo zanje vse dopustno. Vesti niso imeli, ravnali so se samo po svojem razumu. (Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 21. novembra.

— **Osebnosti.** Intendantom 15. voja je imenovan g. Josip Bučar v Sarajevu. Poštni oficial v Gradcu gospod dr. I. Debelak je imenovan poštним koncipistom v Zadru. Komisar okr. glavarstva v Slovenjem Gradcu, gospod R. Schaffenrath, je premeščen v Ptuj; na njegovo mesto pride namestniški koncipist g. dr. A. Breschar iz Gradca. — Prošt v Gorici gosp. dr. Al. Faidutti je imenovan udom deželnega šolskega sveta za ostalo funkcijsko dobo. — Računski svetnik pri goriškem gozdarskem ravnateljstvu gosp. Iv. Pirjevec, je imenovan računskim nadsvetnikom.

— **Umrl.** je v Novem mestu dvorni svetnik v p. g. Nikola pl. Badovinac, bivši civilni adlatus v Bosni in bivši zagrebški župan. Bil je vrl Hrvat in sploh prijatelj jugoslovanske ideje.

— **Iz Črnega brloga.** Infamni in brezsrčni napad imenuje g. Luka Smolnikar malo reminiscenco, katero smo mu pogreli pred kratkim. Mož dobro ve, za kaj se gre, spoznal se je takoj v situaciji, samo pravi, da smo se v adresi zmotili. Ali štiri stene njegove sobe v šenklaškem farovžu bile so prava адреса, in zatagadelj naj Smolnikar o čistosti lepo molči. Če je deklina pozneje zagazila na napačna pota, je mogoče. Vsaj jo je šenklaško župnišče k temu napotilo. Taki vzgledi, posebno če jih daje katehet, rode vsikdar prav slabe posledice. Čistost je lepa čednost, ali imeti se jo mora!

— **Cena lesu** je, kakor se poroča, na tržaškem trgu znatno padla in ni upati, da bi poskočila, ker je jako mnogo zaloge. Ko bi bil dr. Krek ustanovil tisto lesno zadruo, o kateri je toliko pridigoval po raznih oštarjih, bi se to seveda ne bilo zgodilo. Krek bi bil lesotroče iz Bosne in iz Gališke, ki so to krizo povzročili, že ugnal — kakor je obetal — cene še zvišal. Zakaj ni dr. Krek tiste zadruge ustanovil, tega ne vemo. Storil bi bil to lahko, saj njega bi to ne bilo nič veljalo; ustanovil je že več zadrug, plačal pa še nikdar ni ne krajcarja, tudi če so njegove ustanove propadle.

— **Slovensko gledališče.** Leta 1866. je završil slavni češki skladatelj Smetana svojo, slovenskemu občinstvu dobro znano in priljubljeno »Prodano nevesto«, že dve leti potem pa včera na našem odru po daljšem prenehanju uprizorjeno opero »Dalibor«. Toda kaka razlika med

tema umotvoroma! Povsod veje sicer pristni vzduh narodovega čuvstva, toda v prvi operi podal je nam Smetana idiliško glasbo, v drugi čujejo se junaški zvoki, — narod vstaja! S tako izbornimi pevskimi silami, kakršne smo slišali včeraj pri »Daliboru«, zdela se je našemu občinstvu ta opera skoraj nova. Bil pa je tudi način izvajanja po včerajšnjih pevcih-igralcih povsem drugačen mimo predstavi iz minulih dob. Kaj vse hoče izražati komponist, jasno je postalo šele pri včerajšnji uprizoritvi, pri kateri so tako uspešno tolmačili solisti skladateljeve smotre. Spričo tega dejstva pa je obžalovati, da je bila zborova včerajšnja uprizoritev v resnici zgolj glavna poskušnja; vsekakor je bil moški zbor boljši mimo ženskega, ki je v prvem činu zastavljal naravnost napačno ter končal v disonanci. Občinstvo, zadovoljno z izredno dobrim vspehom cele opere, prizaneslo je tem nedostatkem, ki pa se morajo vsekakor odpraviti do prihodnje reprize. Pod vodstvom g. Beniškega spremljal je orkester precizno in s finim občutkom dejanje in petje na odru, dasi se je tutertam sviral malce preglasno, ter so se vsled tega zatemnili tupatam glasovi izvajajočih pevcov; vzlasti velja ta opazka za medena glasbila. Sicer pa smo orkestru na njegovem napornem, vnetem in splošno uspešnem izvrševanju zelo hvaležni, kajti grajani nedostatk niso kvarili občnega, jako ugodnega utiska. Kako genijalen je Smetana, dokazal nam je s svojim Daliborom. Pesnik Wencig, čegar tekst je bil podlaga operi, postavil je Dalibora na oder v trenutku, ko se mu je že izjalovila ustaja. V zapor odveden, kjer si je samouk pridobil po bajki visoko tehniko na gosli, nam je upornik Dalibor v resnici nedelaven junak liriškega pomena, toda Smetani se je posrečilo ipak preosnovati Dalibora v pravcatega junaka, kateremu zaupamo vsaj tako dolgo, dokler ne utihne Smetanova krasna, mamljiva glasba, da je kos tudi junaškim podjetjem. Daliborova vloga zahteva torej liriškega in zajedno junaškega tenorja v isti osebi. No, Wagnerjev »Lohengrin« se v tem oziru mimo Smetanovega Daliborja čisto nič ne razlikuje. Veseli nas pa, da smo v g. Vlčeku našli tenorista, kateri bo izvestno s sijajnim vspehom zmagoval junake navedene provenijence. Presenetil je g. Vlček takoj v nastopu v dialogu s kraljem Vladislavom (g. Král) občinstvo, kakor s svojim krepko in simpatično donečim glasom, tako s svojo temperamentno igro. Utrudljivo, mnogokrat v tiste nevarne višine popenjajočo se vlogo dognal je ta, z naturnimi vrlinami glasovnimi tako bogato obdarjeni pevec vseskozi z umetniško lahkoto, ukusno neprisljenostjo. Občudovanja vreden je bil njegov falset v drugem činu. Izbornega sotrudnika pa je imel g. Vlček v ljubljani Miladi (g. Hanuš Svobodova), ki je včeraj dokazala v vseh svojih resno premišljenih in elegantno izvršenih nastopih, da je kakor v svojem trpežnem in simpatičnem, sleherno čuvstvo lahko izražočem glas, tako po fini, povsem prikladni igri vrlo sposobna za veliko opero tako, da smo bili z njeno Milado še mnogo zadovoljnejši mimo njene, dasi obče priznane Maričon. Ne baš junaškega kralja Ladislava opremil je baritonist gosp. Král s kraljevskim ponosom in s krepko povdarjeno mogočnostjo. Vzlasti je žel priznanja z imenitno petim nagovorom napram osamljeni Miladi v prvem činu. Povsem se strinjamo glede završetka, skladatelju vidno priljubljene vloge Daliborjevega jetničarja Beneša z dotičnim izvajanjem po režiserju g. Aschenbrennerju, kateremu je radovoljno priznati v veliki ariji drugega čina, kadar toguje o svoji trdi usodi in o on, ko se opravičuje radi svoje nepaznosti in prevelike zaupljivosti napram svojemu uslužbencu pred kraljem Vladislavom, sijajen vspeh. Bil je g. Aschenbrenner pa tudi izvrstno disponiran, ter želimo, da mu naše občinstvo zbog sijajnega vspeha v tej ulogi v prihodnji reprizi s primerno pohvalo prizna njegovo vrlino, kakor glede petja, tako glede režije. Glede slednje opomniti bi bilo le, naj se v bodoče v drugem dejanju spremeni na odru vrstijo hitrejša, tako, da bo godba v resnici mogla popolniti presledke provzročene po igrinih spremenih. Sicer se pevanje gđne. Procházkové kot sirote Jute ni čulo toliko ugodno, kakor v »Prodani nevesti«, ipak žela je pohvalo v ariji z itak hvalevrednim

Vidom, Daliborjevim oprodom (g. Hájekom), in takrat, ko je v razgovoru z vjaškim zborom. Tudi slednjemu gre pri tej priliki primerno priznanje. Posezajoč na gđ. Procházková, svetujemo isti, naj ne nateza po nepotrebnem svojega, baš v sredini mehko in milo zvončega glasu. Tega ni kot lirični sopranistki splošno ni treba, glede Jute v naši operi je pa celo odveč, kajti lahko zaide ta sicer, vrla pevka v višini v tako zagato, da se počne lomiti glas. Torej kar naravno in neprisljeno. Z Daliborjem popel se je Smetana neovržno na višino Wagnerjevega Lohengrina, kateremu je v marsikaterem oziru jako podoben. Kakor Wagner, izvaja tudi Smetana svojo skladbo iz jedne, vse stalne motive vladajoče ideje, kakor tam vzeta so čuvstva iz narodovih tal — iz narodovega mišljenja. Veseli nas, da je občinstvo umelo ceniti ta skladateljev smoter, ploskalo je po večkrat burno kakor pevcem tako orkestru. Omeniti je še, da so v manjših ulogah zadovoljili gg.: Polášek kot načelnik straže, ter Lier in Perdan kot kraljeva sodnika.

— **Odbor za predpriprave deželne učiteljske konference**, ki se bode vršila l. 1903, je imel 20. t. m. v konferenčni sobi c. kr. učiteljskega zborovanja, pri katerem se je konstituiral. Predsedoval je c. kr. deželni šolski nadzornik za ljudske šole. Za njegovega namestnika je bil določen ravnatelj c. kr. učiteljskega Franc Levec, za zapisnikarja je bil izvoljen Franc Gärtner, učitelj na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani. Delegati so se posvetovali o osnovi poslovnega reda za pripravljalni odbor, o poslovnem redu deželne učiteljske konference in o osnovi revizije normal učnih črtežev. Pretresalo se je dalje, kako stališče naj zavzema slovniški pouk in pouk računstva v ljudski šoli, o enotnih oblikah pisanih črk in o predpripravah za razstavo učil, ki naj se priredi za časa dež. učiteljske konference. Predsednik je nato podal nekaj črtic o kranjskem šolstvu, kar naj bi služilo kot nekaka podlaga za dela, ki se bodo izvršila ter določil, prihodnjo sejo za dne 23. decembra t. l. pri kateri bode poročal delegat L. Jelenec o nasvetih za poslovni red odbora, ravnatelj Levec o nasvetih za poslovnik deželne učiteljske konference, delegat J. Toman o stališču slovniškega pouka, delegat Jan. Bernot o onem računskega pouka, Jožef Gregorin o normalnem učnem načrtu na razdeljenih, eventualno nerazdeljenih enorazrednicah, Franc Gärtner pa o predpripravah za razstavo učil.

— **Direktni voz Ljubljana-Praga**, ki je bil jako potreben in čigar odprava se je tudi v našem listu obžalovala, se s l. decembrom t. l. zopet upelje. S tem bo potujočemu občinstvu jako ustrezno.

— **Zaprli so v Leskovcu pri Škofji Loki** 22letno Marijo Mazgon, ki je umorila svojega novorojenega otroka.

— **Samomor.** 72letna Marija Kováčič iz Mošenj se je te dni pod streho svoje kajže obesila. Ko so jo našli, je bila že mrtva.

— **Posestniki in zakupniki ribarskih okrajev**, ki želijo za svojo ribolovno vodo dobiti ovaljenih iker ali zaroda rudečih potočnih (zlatarčič), do mačih in šarenih postrvi od ribarskega odbora, naj načelniku notarju dr. Franu Vok naznanijo do konca t. m., katere vrste in v kaki množini želijo iker ali zaroda.

— **Umrl** je bivši graščak v Marenbergu, Feliks Schmidt, ki je bil od leta 1874. do 1877. deželni poslanec kmetijskih občin v slovenjegraškem okraju.

— **Občinske volitve v Dekanah**, ki so se vršile začetkom meseca junija, je tržaško namestništvo razveljavilo, in sicer zaradi tega, ker je bil eden udov volilne komisije, ki je bil imenovan od vlade, pred leti kaznovan. Vlada je torej sama storila napako, kaznuje pa občino. Očividno je, da je bila to le pretveza.

— **Z nožem.** Dne 18. t. m. je bil na Igu na cesti napaden kolarski pomočnik Jakob Čatar, 23 let star, in z nožem sunjen pod levo pazduho. Napadla sta ga hlapec Alojzij Čerže in posestnikov sin Martin Strukelj. Ranjenec je prišel sam v bolnico.

— **Boj s cigankami.** Pri tukajšnjem okrajnem sodišču se nahajajo v zaporu ciganke, ki so imele pri sebi otroke. Ciganke so bile obsojene v zapor in ob enem se je odredilo, da se morajo otroci odstraniti iz zaporov in ločiti od mater. Včeraj popoldne je prišel magistratni sluga po otroke, da jih odpelje v otroško bolnico, toda ciganke mu niso pustile vzeti otrok. Prišel je ječar in prišli so jetniški pazniki, da bi odvzeli cigankam otroke ali te so se postavile v bran in so se spustile v paznike, ko so njim ti s silo vzeli otroke. Dva paznika sta bila opraskana, jednega pa je ciganka vgriznila v prst.

— **Nezgoda.** Jakob Švab, 48 let star, delavec v Kamniku, je 17. t. m. popoldne gnal konja na izprehod. Konj je začel skakati in je vrgel Švaba na tla in mu stopil na levo stran života ter mu polomil rebra. Ponesrečenca so prepeljali v bolnico.

— **Dve šipi ubil** je včeraj brezposelni hlapec Miha Fajdiga Katarini Kuga v Metelkovih ulicah št. 27, ker mu ni hotela izplačati zaslužka, katerega pa je bil že dobil.

— **Izgubljene in najdene reči.** Na poti od pošte po Prešernovih ulicah čez most in po Francovem nabrežju do Ključavničarskih ulic je izgubil dijak F. S. bankovec za 10 kron. — V gostilni »Pri belem volku« je bil najden denar. — Na hodniku v frančiškanski cerkvi je bil najden zlat prstan z brilanti, vreden 100 K. — Franc Polensek, 15 let star, stanujoč na Tržaški cesti št. 51, je našel včeraj na Sv. Petra cesti denarnico z bankovcem za 100 kron.

— **Najnovejše novice.** Mačke so pojedle v Pančovi nekega Horaka. Zadel ga je najbrže kap, a ko so ga našli v njegovem stanovanju, bila ga je le še okostnica, ker so meso oglodale ž njega mačke. — Brzovlak je trčil ob tovorni vlak na postaji Schwarzenfeld pri Monakovem. Zavirač in jeden spremljevalec sta bila ubita. — Zaradi hude bore se je moral ustaviti promet na električni železnici Trst Opčina in na železnici Trst-Koper. — Ustaja v Afganistanu, in sicer proti ondnotnemu emiru, se je pojavila z vsilo, Angleška je pomnožila svoje obmejne čete. — Milijonska sleparija se je prigodila pri produktivni borzi v Antverpnu. Ameriški trgovec Odenthal si je dal izplačati na ime borze eden milijon ter izginil. — Baron Ernst Wallburg je hotel otvoriti v Budimpešti lastno kavarno. Zadruga natakarev pa je izrekla, da ima še premalo prakse, zato je šel zopet za natakarja v Veliki Varazdin. — Saški prestolonaslednik princ Friderik Avgust si je na lovu zlomil nogo. — Zaradi poverjenja 1¼ milijona mark je bil v Lipskem obsojen prokurist tobačne tovarne, Frid. Wohlers, v 5letno ječo.

— **Defraudacija v Pragi.** Včeraj so bili zaprti defraudanti prepejani v posojilnico, da izjavijo na licu mesta, katere vloge so fingirane in katere istinite, kajti še doslej se ni zglasilo veliko vlagateljev, iz česar se sklepa, da jih sploh ni. — »Katoličké Listy« so ravnokar naznačile načrt za sanacijo posojilnice. V uvodu se pravi: »Samo, če ustanovimo novo posojilnico, možno je vse rešiti, in sicer na temelju »fonda perdue«. Firma bi bila: Vzájemna sanacijska posojilnica s petkratnim jamstvom (nekdanjih udov in vlagateljev svetovaelavske posojilnice). Rezervni sklad znaša 3 620 000 kron, prometna glavnica 17 400 000 kron. Ker se posoja na šest odstotkov, bi se po načrtu v 10 letih nabralla svota 6 834 000 kron in s tem bi bila sedanja izguba poravnana. Nova posojilnica bi prevzela vsa aktivna in pasivna stare posojilnice.

— **Napačno informiran** je bil list, iz kojega smo povzeli vest o olomuškem kapucinu, kar resnicoljubno omenjamo.

— **Dva in pol milijona klopotev** imajo galicijski trgovci z jajci v hladilnih kletah na Dunaju. Jajca so bila ondi konservirana za zimo in so se medtem pokvarila. V kletah je baje peklenški smrad.

— **Težke obdolžitve zoper »kanonskega kralja« Kruppa.** Izdelovalec kanonov, znani Krupp, čegar letni dohodki se računajo na 25 milijonov mark, si je dal postaviti na otoku Capri krasno vilo, ki je postala kmalu »moški bordel«. Krupp je baje uganjal pederastijo uprav na debelo. V Italijo se je zatekel zato, ker tam ni, kakor v Nemčiji, spolno obževanje moškega z moškimi kaznivo. Končno pa je bilo vendar tudi italijanski vladi njegovih škandalov odveč ter mu vljudno namignila, naj zapusti deželo. Tako poročajo socialni listi, kakor »Vorwärts«. Krupp je komerc. svetnik in član gospodske zbornice. Koliko je na tej ob-

dolžitvi rdsnice, bo pokazala tožba, ker Krupp toži neki soc. dem. list.

Društva.

— **„Splošno slovensko žensko društvo“.** Kakor smo že naznačili, priredi »Splošno slovensko žensko društvo« v nedeljo zopet javno predavanje in sicer bo predaval g. dr. Viktor Murnik. Predavanje bo ob 7. uri zvečer v »Mestnem domu«. Kakor kaže naslov, si je dr. Murnik izbral predmet, ki je vreden zanimanja; naslov predavanju je namreč: »Emil Zola o literaturi in telovadbi«.

— **Telovadno društvo „Sokol“ v Postojni** vljudno vabi na svoj zadnji letošnji koncert s šaloigro v nedeljo dne 23. novembra 1902 v dvorani »Narodnega hotela« v Postojni. Uprizori se burka »Dva gospoda pa jeden sluga«. Po končanem vspredu prosta zabava in ples. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina za osebo 1 krona, za družino treh oseb 2 kroni. Člani plačajo polovico.

— **Narodne čitalnice v Celju** redni letni občni zbor bode v soboto dne 22. novembra 1902 ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih v »Narodnem domu« v Celju. V nedeljo dne 16. t. m. ni bil namreč zbor sklepčen.

— **Akad. tehnično društvo „Triglav“** ima svoj III. redni občni zbor v tem tečaju v soboto, dne 22. novembra t. l. ob 1½. uri v društvenih prostorih.

Književnost.

— **„Popotnik“** ima v svoji 11. številki tole vsebino: 1. Dr. Janko Bezjak: O razlaganju besed, izrazov in rekel pri obravnavi beril v ljudski šoli. — 2. Iv. Šega: Nekaj misli o zgodovinskem pouku. — 3. V. Bežek: Zaščitnikoma Levčevega pravopisa vnovič v preudarek. — 4. Iv. Šega: Pedagoški utrinki. — 5. Razgled. Listek 348. — Pedagoški paberki 349. — Kronika.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 21. novembra. V poslanški zbornici je danes po triurni razpravi bil pokopan zakon o terminski kupčiji na žitni borzi. Zbornica je namreč s 94 proti 93 glasom sprejela predlog krščansko-socialnega poslanca Schöpferja, s katerim se sklep gospodske zbornice spreminja. Schöpferjev predlog je za gospodsko zbornico nesprejemljiv in sploh neizvedljiv. Za Schöpferjev predlog se je dobila večina jednega glasu, ker Poljaki niso bili pri glasovanju navzočni. Imeli so namreč v svojem klubu zborovanje, električni zvonec, ki veže ta lokal z dvorano, pa ni funkcioniral. Po glasovanju so Vsenemci insultirali poljedelskega ministra Giovanellija in sekijskega šefa Becka. Na veliko začudenje so se vzdržali glasovanja slovenski agrarci Šusteršič, Vencajz, Robič in Gregorčič.

Dunaj 21. oktobra. Danes sta bili podani dve interpelaciji zastran defraudacij v svetovaelavski posojilnici v Pragi. Zahteva se v njih, naj vlada sistira prizadevanje deželne banke češke glede te posojilnice in vprašuje se, če je res vložena prošnja, naj poštna hranilnica posodi pet milijonov kron, da se reši posojilnica sv. Vavla.

Dunaj 21. novembra. Poročila listov o cesarjevem zdravju niso nič točna. Cesar se ne počuti čisto nič slabše, pa tudi nič bolje. Tudi prihodnji ponedeljek ne bo avdijenc.

Dunaj 21. novembra. Zveza nemških učiteljev na Češkem je poslala vsem neklerikalnim nemškim klubom brzojavke, v katerih prosi, naj nemške stranke sklenejo zvezo s Čehi, da se že ustavi klerikalna povodenj v Avstriji.

Budimpešta 21. novembra. Poslanska zbornica nadaljuje danes razpravo o aferi posl. Nessija, ki je bil od častnega soda obsojen na izgubo častniške šarže, ker je demonstiral proti cesarski himni. Razprava je tudi danes jako burna.

Madrid 21. novembra. V poslanški zbornici je prišlo do tako velikanskega škandalov, da je moral ministrski predsednik Segasta bežati iz dvorane.

Borzna poročila.

Dunajska borza dne 21. novembra 1902.

Skupni državni dolg v notah	101—
Skupni državni dolg v srebru	10070
Avstrijska zlata renta	12080
Avstrijska krona renta 4%	10005
Ogrska zlata renta 4%	12040
Ogrska krona renta 4%	9755
Avstro-ogrsko bančne delnice	1550—
Kreditne delnice	66375
London vista	23920
Nemški državni bankovci za 100 mark	11692 ^{1/2}
20 mark	2340
20 frankov	1907
Italijanski bankovci	95—
C. kr. cekini	1133

Žitne cene v Budimpešti dne 21. novembra 1902.

Termin.			
Pšenica za april	za 50 kg K	762	
Rž " april	" 50 "	662	
Koruzza " maj	" 50 "	580	
Oves " april	" 50 "	635	

Effektiv.
Nespremenjeno.

Zahvala.

Umrovljeni učitelj g. Fr. Klinar v Spodnji Hrušici je tukajšnji šoli sledeče daroval: Od slov. šolske Maticice tri knjige, tri letnike časopisa „Zvonček“, čez 50 raznih rudnin in kamnov, mnogo cepljenih dreves in divjakov. Za ta dar se šolsko vodstvo g. darovatelju toplo zahvaljuje.

Šolsko vodstvo Hrušica
dne 19. novembra 1902.

J. Cepuder.

Dež. gledališče v Ljubljani.

Štev. 28.

Dr. pr. 1226

V soboto, 22. novembra 1902.

Drugič v sezoni:

Dalibor.

Velika opera v treh dejanjih. Besede Wenziga. Poslovenil J. Finžgar. Glasbo zložil Bedrich Smetana. Kapelnik Benisek. Režiser A. Aschenbrenner.

Blegajnica se odpre ob 7. uri. — Začetek ob 7^{1/2} uri. — Konec po 10. uri. Pri predstavi sodeluje orkester sl. c. in kr. peh. polka Leopold II. št. 27.

Prihodnja predstava bo v torek, 25. novembra. „Zaza“.

Umrli so v Ljubljani:

V deželni bolnici:

Dne 18. novembra: Marija Jurman, goostija 68 let. Spridenje krvi.
Dne 19. novembra: Fran Pšenica, dninar 67 let. Srčna hiba. — Fran Ranguš, sodar 21 let. Jetika.

V hiralnici:

Dne 18. novembra: Leopold Stuchly, upravitelj, 82 let. Naduha. — Mihael Zadnik, delavec 54 let. Blaznost.

Meteorologično poročilo.

Visina nad morjem 306-2 m. Srednji arčni tlak 766-0 mm.

Nov.	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempera- tura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
20.	8. zvečer	739.4	-4.8	brezvetr.	sneg	
21.	7. jutraj	738.5	-4.2	sr. vszv.	oblačno	
	2. popel.	737.7	-1.5	sl. jivzh.	oblačno	8.5 mm.

Srednja včerajšnja temperatura -4.9°, nor-
male: 2.6°.

Zahvala.

Za mnogostransko izkazano so-
čutje povodom smrti našega ljubega so-
proga, oziroma očeta, starega očeta in
brata, gospoda

Lavoslava Stuchly-ja

oskrbnika graščine Boštanj

kakor tudi za številno spremstvo dra-
zega pokojnika k večnemu počitku izre-
kamo tem potom vsem sorodnikom, pri-
jateljem in znanem srčno zahvalo.

Posebej pa se prav lepo zahvalju-
jemo gg. pevcem za ganljivo in tolažilno
petje ter darovalcem lepih vencev.

V Ljubljani, dne 20. novembra 1902.

Zalujoča rodbina
Stuchly.

(2889)

Vsprejme se stalno

posojilniški uradnik

izvežban v knjigovodstvu in drugem po-
sojilniškem poslovanju. — Plača po dogo-
voru. Nastop s 15. decembrom ali tudi
pozneje. (2851-3)

Ponudbe s pričevali na „Goriško
ljudsko posojilnico v Gorici“.

Poskusite

J. Klauer-jev „Triglav“

naravni rastlinski likér:
Ogreva in oživlja želodec in teló.
Probuja tek in prebavo.
Daje dobro spanje. (415-231)

Edini založnik in imetnik:

Edmund Kavčič v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ivan Tavčar.

Zahtevajte

v prodajalnah,
v kavarnah in
v gostilnah

Cvekov brinovec

v originalnih steklenicah.

Veliko gozdovje

kakih 1000 hektarov ali več, zlasti brez zgradb,

s se kupi.

Natančne ponudbe pod Z. W. 2054 na
Rudolfa Mosse, Basel (Zag. B 554). (2861)

(2837-3)

V najem se dá ali prodá

lepa, še nova, zidana in z opeko krita

hiša

s štirimi sobami, kuhinjo, kletjo in lepim
vrtom okoli hiše. Hiša stoji v lepem kraju
tik okrajne ceste ter je tudi popolnoma
pripravna za vsako obrt ali trgovino, ker
je blizu hiše in v bližini okolici veliko
premogarskih delavcev.

Več se poizve pri Francu Erženu
v Hrastniku. (2888-1)

Paromlin „Art“ v Senju
v hrvatskem Primorju išče

mlinarskega pomočnika

ki naj je obenem malo več v mizarški
stroki. Prednost za to mesto se daje ne-
oženjenemu mladeniču, ki je že v kakem
mlinu na vodo na Kranjskem služil.

Natančnejši pogoji kakor tudi po-
nudbe naj se neposredno pošiljajo na
paromlin „Art“ v Senju. (2797-3)

!! Redka prilika !!

Čudovito po ceni!

400 komadov za 1 glđ. 80 kr.

Mišno pozlačena, 36 ur natanko idoča anker-
ura s sekundnim kazalcem, s 3letno garancijo,
1 eleg. double verižica za gospode, en pristen
srebrni prstan, fino pozlačen s turkis kamnom za
gospode ali dame; 1 par pristno srebrnih uha-
nov, oba c. kr. puncirana; 1 ff nastavek za smodke
z jantarem; 1 ff žepni nožek; 1 prekrasni port-
moné; 1 garnitura manšetnih in srajčnih gumbov
3/4 zlata; 1 prelepo žepno toaletno zrcalce z
etuim; 1 lepo žepno pisalno orodje; 1 lepo di-
šeče toaletno milo, 1 držalo za pisma, za vsako-
gar primerno; 36 komadov japonsko-kitajskih
čudežnih orakejskih vedeževalcev, ki vzbujajo
veliko veselost in poleg tega še 300 raznih pred-
metov, ki so za hišo potrebni. Vse skup z uro,
ki je sama vredna tega denarja, stane 1 glđ.
80 kr. Odpošilja po poštne povzetju ali
če se denar prej pošlje. (2886-1)

„Versandthaus“

Oh. Jungwirth

Krakov F/5.

Riziko je izključen. Za neugajajoče se vrne denar.

Velika božična prodaja

v „Angleškem skladišču oblek“

Ljubljana, vogal sv. Petra in Resljeve ceste šte. 3.

Največja zaloga konfekcij za dame in dekleta,
kakor: paletoti, jopice, plašči, ovratniki, ko-
stumi in krila, dalje športne in zimske suknje
za gospode, haveloki in obleke, kožuhi za
***** mesto in za potovanje itd. itd. *****

Najboljše blago! Cene brez konkurence! Točna postrežba!

Svoje cenjene odjemalce vljudno prosim, da si svojo potrebo za božične
praznike kolikor možno preskrbijo že zdaj, ker ravno pred prazniki radi
velike gneče ne bodo imeli dovolj časa in prostora za izbero blaga.

Z velespoštovanjem

(2878-1)

F. M. Netschek — Oroslav Bernatovič.

Trgovina z železnino „MERKUR“

PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta šte. 12

priporoča svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lile
železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedel-
skega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in
strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna,
vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode
tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter
vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje stropov (štorje),
lončene cevi, samokolnice, oprav za strelovode, ter vse v stroko že-
lezne trgovine spadajoče predmete.

Tomaževa žilindra, najboljše umetno gnojilo.

* Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. *

Postrežba točna.

Cene nizke.

Cas. kr. avstrijske državne železnice.

C. kr. ravnateljstvo drž. železnice v Beljaku.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. oktobra 1902. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga des Trbiž.
Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno,
čez Selzthal v Aussee, Solnograd, čez Klein-Reifling
v Steyr, v Linc na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri
5 m jutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal
v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. —
Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pon-
tabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob
3. uri 56 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak,
Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno, čez Selz-
thal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost,
Bregenc, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifling v
Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijane vare, Heb,
Franzove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, na Dunaj
čez Amstetten. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Tr-
biž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. (Trst-
Monakovo direktni vozovi I in II. razreda.) — Proga
v Novo mesto in v Kocervja, Osonni vlaki: Ob 7. uri
17 m jutraj v Novomestu, Straža, Toplice, Kocervje,
ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 7. uri 8 m
zvečer v Novomestu, Kocervje. Prina v Ljubljano juž.
kol. Proga iz Trbiža. Ob 3. uri 26 m jutraj osonni
vlak v Dunaj čez Amstetten, Monakovo, Inomost,
Franzensfeste, Solnograd, Linc, Steyr, Isl, Aussee, Lju-
bno, Celovec, Beljak, (Monakovo-Trst direktni vozovi I
in II. razreda). — Ob 7. uri 12 m jutraj osonni
vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonni
vlak v Dunaj čez Amstetten, Lipsko, Prago, Francove
vare, Karlove vare, Heb, Marijane vare, Plzen, Bude-
jovice, Solnograd, Linc, Steyr, Pariz, Genevo, Curih,
Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Ljubno,
Celovec, St. Michor, Pontabel. — Ob 4. uri 44 m po-
poldne osonni vlak v Dunaj, Ljubno, Selzthal, Be-
ljaka, Celovca, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta,
Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak v
Dunaj, Ljubno, Beljaka, Celovca, Pontabla, čez Selz-
thal iz Inomosta, Solnograda. — Proga iz Novega
mesta in Kocervja. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m
jutraj iz Novega mesta in Kocervja, ob 3. uri 32 m
popoldne iz Straže Toplice, Novega mesta, Kocervja in
ob 6. uri 35 m zvečer istotako. — Odhoda iz Ljub-
ljane drž. kol. v Kamnik, Mešani vlaki: Ob 7. uri
26 m jutraj ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri
50 m zvečer in ob 10 uri 55 m, poslednji vlak le
ob nedeljah in praznikih in samo v oktobru. —
Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika. Mešani
vlaki: Ob 6. uri 49 m jutraj, ob 11. uri 6 m
dopoldne, ob 9. uri 10 m zvečer in ob 9 uri 55 m
zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih in
samo v oktobru.

Gostilničarji in zasebniki

ki si žele kupiti pristna

istrska vina

naj se obrnejo na Pavla Sponza, po-
sestnika v Rovinju. (2880-1)

Teran po 26-32 K za hektl.
Muškatelec, beli . . . 32-40 " " "

Pošta in železniška postaja Rovinj.

Razglas.

Pri magistratu v Karlovcu (na Kupi)
na Hrvatskem se popolni od 1. janu-
arja 1903 več mest

dacarjev za vino in mitničarjev.

Reflektanti naj pošljejo lastnoročno pi-
sane prošnje, z dokazi o službovanju pri tej
stroki, najdalje do 1. decembra 1902 na
podpisani magistrat.

Plača po dogovoru in porabljenosti.

Magistrat v Karlovcu na Kupi

Hrvatska. (2825-2)

V „Narodni tiskarni“

je izšel

* * v proslavo * *
Fr. Prešernove
stoletnice

Prešernov album.

Cena izvodu K 2.40,
po pošti 12 vin. več.

Naročila sprejema

L. Schwentner

27 knjigotržec

v Ljubljani

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.